

عنوان مقاله:

خودای نامگ در بندهشن (گزارش تاریخ ساسانیان در بندهشن)

محل انتشار:

دوفصلنامه تاریخ ایران، دوره 12، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 42

نویسنده:

دکتر شهرام جلیلیان - استاد تمام تاریخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید چمران اهواز

خلاصه مقاله:

متن های زردشتی فارسی میانه که پس از واژگونی شاهنشاهی ساسانیان و در سده سوم هجری/ نهم میلادی، بر بنیاد ترجمه ها و تفسیرهای اوستای روزگار ساسانیان تدوین و گردآوری شده اند، برای شناخت دین، فرهنگ و تاریخ ساسانیان اهمیت چشمگیری دارند. یکی از این متن ها، کتاب بندهشن (= آفرینش آغازین/ آفرینش بنیادین) است که گنجینه ای از دانش و آگاهیهای زردشتی است و بسیاری از اسطوره ها و افسانه های کهن ایرانی را از نابودی دور نگاه داشته است. احتمالاً گردآوری و تالیف اولیه این کتاب در پایان دوره ساسانیان انجام شده بود، اما مدون نهایی بندهشن در سده سوم هجری، با بهره گیری از منابع گوناگون دینی و تاریخی آگاهیهای دیگری به این کتاب افزوده است. در فصل ۳۳ بندهشن به نام «درباره گزندی که هزاره هزاره به ایرانشهر آمد»، چکیده ای از تاریخ ایرانیان از آغاز آفرینش تا آمدن تازیان به ایرانشهر و مرگ یزدگرد سوم آمده است و آنگاه بر بنیاد پیشگویی های زردشتیان، سرنوشت آینده ایرانشهر تا پیدایی سوشیانس گزارش شده است. آگاهیهای درست این فصل درباره کوشش اردشیر بابکان برای نابودی کدگ خوتایان (= ملوک الطوایف) و آراستن دوباره دین زردشتی؛ جنگ های شاپور دوم با تازیان؛ خشکسالی هفت ساله دوره پیروز و تاخت و تازهای هپتالیان؛ پیدایی مزدک در دوره قباد و نابودی او با پایمردی خسرو انوشیروان و نبرد او با هون ها، و سپس آمدن تازیان به ایرانشهر در دوره یزدگرد سوم تا مرگ او، همگی بر بنیاد خودای نامگ (تاریخ ملی ایرانیان) نگاشته شده اند، و ازاین رو باید بندهشن را چنان منبعی سودمند برای مطالعه تاریخ ساسانیان نگریم.

کلمات کلیدی:

تاریخ ساسانیان، خودای نامگ، ایرانشهر، زردشتیان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1269288>

